

Klasifikacija in še drugo.

III.

Narod, ki danes vlada svet, nam more biti tudi glede vzgoje in pouka za vzgled. Angleži sicer še pred sto leti niso imeli prave vzgoje, vendar se lahko danes učimo pri njih. Že pri otroku vidimo, kako je z vzgojo na Angleškem: enostavna hrana, trda postelja, popolna snaga v vsem, kar je z otrokom v zvezi. Angleška deca se oblači čim udobneje in enostavneje, obleka je proti mrazu, dežju, a nikdar ne ovira prostega gibanja. Pri vsakem vremenu mora na zrak, brez obzira, kako je zunaj, pa bilo poletni ali pozimi. Vendar ostane otrok tako dolgo otrok, kakor je sploh mogoče, razvoja se nikdar ne forsira. Ta sistem se je razvil sicer polagoma, a danes se ga vse drži.

Različni možje so preobrazili vzgojo na Angleškem. Danes je Anglež ves mišica in energija, vztrajnost. Herbert Spencer je ugotovil, da je prvi pogoj za vsak uspeh, ako si »močna žival«; čuvati zdravje, to je naša dolžnost, škodovati mu — greh. Telesna moralna bi se moglo imenovati to. To moralo varuje Anglež s sistematičnim telesnim vežbanjem. Na delu za to moralo vidimo vso angleško družbo, učenjaka in pesnika, novinarja in politika, javnega deavca in žasnika. Vsaka novozgrajena hiša mora imeti kopalnico, poleg vsake knjižnice, ki se odpre, se odpre tudi brezplačno ljudsko kopalnice. Srednje in visoke šole so večinoma zunaj mest, da je čim več zraka, šolska mladina se najmanj tri polne popoldneve v tednu telesno vežba na prostem. Šola na Angleškem ne pozna zaporne kazni, in sicer zato ne, ker nočejo otroka zapirati v prostoru s slabim zrakom.

Mož, ki je bil pravi reformator vzgoje na Angleškem, se imenuje Tomaž Arnold, protestantski pastor. Ta je postavil vzgoji cilj: christian gentleman, ki je postal geslo. Učenec naj vidi v svojem vzgojitelju vzor človeka, ki se ne plaši nikakega truda, da napravi iz svojega vzgojivca koristnega člana človeške družbe, krščanskega viteza. Vrl človek naj postane iz otroka. Zato mu je treba popolnoma zaupati in dokazati to tako, da se otroku prepuščajo točno določene dolžnosti in odgovornosti. Zidati na čast gojenca, je temeljna črta angleške vzgoje. S tem pa, da se na otroka zanesemo, smo tudi že začeli najneizprosnejšo borbo proti laži. Nič se v Angliji tako neizprosno ne pobija kot laž. Brezpogojna resnicoljubnost, zvestoba in smisel za občestvo, za medsebojno pomoč vsak trenutek, to so bistveni angleški znaki vzgoje že v najnežnejši dobi. Posebno občestveno življenje se neprestano neguje: vse dušne in telesne moči se zastavljajo, da se doseže skupni cilj. Kolikor se na Angleškem goji sport, se nikdar ne goji radi rekordov in podobnega, ampak le zato, da se že v mladini razvija zdravo telo in zdrav smisel za sožitje, za skupnost. Na vse zgodaj se otrok v šoli opozori, da je del občestva, da tudi on nekaj pomenja za celotni zavod, da je tudi od njega odvisen ugled šole in da je zanj odgovoren. Tako se seveda budi v učencu tudi veselje do sodelovanja, do udeleževanja, s čimer raste otrokova samozavest in vera v življenje, otrokova energija in aktivnost.

Drugo važno načelo, ki ga izvaja angleška pedagogika popolnoma nasprotno nemški, je, da se z vso vestnostjo preiščejo otrokove sposobnosti in potem razvijejo individualno. Kakor je vzgoja čim naravnjejša, tako se tudi pouk vrši popolnoma različno kot na kontinentu. Šola je v Angliji predvsem vzgajališče. Nikdar ne sme biti posredovalka znanja, katero ostane pri nas mrzla, mrtva snov. Ako znanje ne obuja v učencu samohotne volje do življenja, do udeleževanja, ako nima to znanje praktičnega smisla, ga smatra angleška vzgoja za manj nego nič. Pouk sam mora biti torej najprej vzgojen, zato razume Anglež kot vzgojo vedno tudi pouk. Tu se mladini možgani ne napolnjujejo s snovjo, temveč se skuša zbuditi in okrepiti v njej volja za učenje in delo v vsem poznejšem življenju. (Pri nas je čisto nasprotno: kdor ima »zrelostno« diplomu, ne pogleda več knjige — izobrazba mu ni več potrebna!) Vrednost šole se na Angleškem ne ocenjuje po tem, koliko zna dijak, ko je dovršil šolo, ampak po tem, kako je šola delovala na njegovo dušo in telo, to je, koliko se je v mladitvi razviloznanost in sposobnosti, da se še nadalje sam izobražuje in izpopolnjuje. (Pri nas imamo drugačne nazore: mislimo, da je človek toliko več vreden, kolikor več se je naučil na šolskih klopih; zahtevamo n. pr. — akademsko izobrazbo za učiteljstvo, ker sodimo, da bomo toliko več znali, kolikor več časa bomo sedeli v šoli. In šolske reforme gredo pri nas večinoma za tem, da podaljšamo učni čas!)

Kako je z učno snovjo, z učnimi načrti? Pri nas morajo biti načrti alfa in omega vsega. Kakor se nič ne oziramo na razvoj individualnih sposobnosti gojenca, tako se mu vsiljuje snov, ki nima in ne bo nikdar imela zanj pravega pomena. Na Angleškem ni o učnem načrtu pravzaprav niti govora. Poedini šole, da celo pojedini učitelji imajo popolno svobodo, kako in kaj naj učijo. Nihče ne imej nikake oblasti nad mladino, pravijo, kdor je ne uči. Profesija v našem smislu angleška šola ne pozna. Kdor mladino uči, jo spremlja iz najnižjega do najvišjega razreda, seveda nikdar ne nad štiridesetoro dijakov. Da bi dal kdo toliko in toliko stranic, ki naj se jih mladina uči doma, tega si na Angleškem niti misliti ni mogoče. Ves pouk je urejen tako, da vse delo izvrši v šoli. Več kot osem ur dnevno ni učenec nikdar siljen delati. Pri nas se izven šole goji »biflanje«, ki pustit čes

sto zle posledice na duši in na telesu za vse življenje. Angleški učitelj je n. pr. prepričan, da se zgodovina ne more učiti po periodah kakor se dela pri nas. Naše letnice, vladarji, sistemi so mu naravnost nerazumljivi. Zato navaja, kaj in kako naj dijak čita in preučuje. Tako si nekaj nadarjenih in delavnih učencev pridobi originalno in globoko znanje zgodovine, drugi ne znajo ničesar. Nič zato, večina itak ne bo imela morda nikdar več v življenju potrebe tega znanja.

Najbolj pa se angleška šola odlikuje po tem, da gleda tako učitelj kot tudi javno mnenje, da šola zbudi zanimanje za pouk in da to zanimanje tako ojači, da se knjiga in učenje omilita učencu za vse življenje. To se smatra za prvo dolžnost šole. Zato angleški profesor nikdar ne dolži učencev, kadar vidi, da ga ne poslušajo pozorno, ampak sebe. Z drugo besedo: tudi učna snov je vredna na Angleškem toliko, kolikor so vredni ljudje, ki jo morajo podajati. Zato se pazi v prvi vrsti, da so učitelji ljudje na mestu. Vsi vedo, da je njih življenska naloga vzgajati popolne, samostojne ljudi, ki so krepko navezani na celoto, ki imajo močno voljo do službe za občestvo, ljudi, ki znajo poprečno — ko so dovršili šolo — mnogo manj od Nemca ali Francoza, toda kar znajo, znajo dobro in potem, kar je glavno, vse življenje študirajo dalje in — delajo.

Angleški pedagog ni niti uradnik kot pri nas, niti sanjar. Prve njegove kreposti so: poznavanje življenja, družbe, človeštva, gnotna neodvisnost in svobodna, samostojna sodba.

Take vzgoje pri nas ni. Pri nas je vse tako urejeno, da šola ubije inicijativno, energijo in svobodno voljo. Med našo šolo in življenjem ni nikake skladnosti več. Pouk nima niti senice praktičnosti, nima zveze z življenjem, z razvojem družbe. A če si upa kdo to povedati, mu zapro usta, da je lajnik, da je diletant. Niti zdravega razuma ne razvijamo gojencem, niti krepke volje, niti krepkih živcev. Nasprotno, šola nas dela nespособne za naš najbližji in stalni življenski poklic.

Angleška vzgoja stremi za tem, da se razvije značaj, močan čut za skupnost, viteško ravnanje, angleški pouk pa skuša oskrbeti gojencu tako praktično znanje, ki bo povsod vredno kot gotov denar, ko bo človek stopil v življenje.

Kakor imamo na kontinentu nekako sekcijo inteligentov večinoma iz premožnih slojev, tako se na Angleškem omogoča razvoj talentiranih ljudi. Študij je pri nas nekaj tako draga, da ga zmorejo le oni, ki imajo dovolj sredstev. Kdor ni bogat, bo komaj kdaj dosegel najvišjo izobrazbo. Z denarjem se obiskuje šole, se kupujejo knjige, se plačujejo instruktorji, se vpliva, da pridejo nesposobni ljudje naprej in končno v najboljše službe. Kdor nima denarja, naj ne sili v šole, naj ostane tlačena para, če je še tako nadarjen, in naj gre kvečjemu v takozvan inteligentni proletarijat. Šola ni zanj, šola je privileg premožnih! Takšno selekcijo imamo mi. In če je kdo pri nas vendar toliko srečen, da more obiskovati šolo, ker ima dar, pa ga zlo mimo s svojim učnim sistemom, ako ima kolikaj svoje volje. Če se ne upogne, ga poženejo iz šole, kakor hitro pokaže nekoliko samostojnosti. Predpsov je toliko, da ga vsak čas lahko ustrahujemo. Ne potrebujemo darovitih, samostojnih ljudi, vzgojiti moramo hulje. Zato ubijemo pogosto najspodobnejše najenergičnejše in se potem škandaliziramo na izprijenih študentih. Tak je naš šolski sistem in kdor mu noče malikovati, ne sme imeti besede pri vzgoji!

Angleži delajo drugače. Skrbe, da se dvignjejo talenti iz vsega naroda, iz najzakotnejših vasic. Čim originalnejši in samostojnejši talent, tem lažje se razvije. Pri nas bi takega človeka zaprli v blaznico, na Angleškem se mu pomaga z bogatimi, takozvanimi kraljičnimi stipendijami. Najoriginalnejši in najsamostojnejši jo dobi najprej, zakaj Angleži dobro vedo, da bo naglo postal steber njih moči in gospodstva.

A kakor se omogoča razvoj poedincu, tako se tudi šolski ustanovi ne krati svoboda tako nesmiselno kot drugod. Angleška šola je še vedno kolikor toliko prosta. Svobodno se ustanavlja in uveljavlja. Self-government velja tudi tukaj. Država prepušča prvo besedo zasebni pobudi, s čimer doseže, da se za šolstvo zanima vsa javnost, da sodeluje in nosi odgovornost. Kjer se pokažejo uspehi, daje država visoko podporo in omogoča razvoj. Toda šolstva si ne prisvaja, ga ne krati v njegovi svobodi in predvsem ne nastavlja dinarjev namesto vzgojevalcev.

Tudi dijak je svoboden v svojih mislih in v znanstvenem delu. Kakor živi večinoma v nekakem internatu, imajo ti internati vendar svojo najširšo avtonomijo. Vzgojitelj živi skupaj z gojencem. Ako pomislimo, kako je učiteljstvo izbrano, kako živi res samo vzgoji in pripravljanju mladine za življenje, potem razumemo, kako velik pomen ima stalno, nepriljeno občevanje dijakov z učitelji, kako vpliva nanje svoboden razgovor s priznanimi osebnostmi in čisto z učnjaki.

Ves šolski sistem je torej od našega tako različen, kakor je različno dvajseto stoletje od devetnajstega. Za sto let smo navzkriž, in če se sistem ne bo spremenil, ne bodo prav nič pomagale vse težbe o nezadostnih uspehih pri klasifikacijah.

Nogavice, rokavice, damsko in moško perilo, kravate, čepice, bluže, damske obleke, torbice i. t. d. kupite najceneje pri ŠTERK, nasled.

MILOŠ KARNIČNIK
LJUBLJANA, Stari trg šte. 18.

Za svoje socialno-gospodarske ustanove storimo premalo.

Učiteljski dom v Mariboru in Konvikt v Ljubljani kličeta na pomoč. — Izjava obeh predsednikov. — Zdraviliški dom v Rogaški Slatini se lepo razvija. — Nabirajte nove člane za Učiteljsko Samopomoč. — Pomagajmo si sami, ker drugi nam ne bodo!

OBCNI ZBOR UCITELJSKEGA DOMA V MARIBORU

se je vršil dne 19. marca t. l. v Mariboru. Udeležba je bila zelo slaba.

Ko je predsednik otvoril zbor in se je odobril zapisnik poslednjega občnega zbora, je podal tajnik kratko

poročilo o delovanju upravnega odbora

v preteklem letu. Navedel je, da je odposlal nekaj prošenj za podporo, več vlog na predstojništva raznih javnih uradov v zadevi nakupa državnega grba in zemljevidov, objavil v stanovskem glasilu nekoliko člankov, s katerimi je vzbujal zanimanje za društvo in razposlal v začetku šolskega leta vsem šolskim upraviteljem vabila za naročitev založenega blaga. Nato je naznanil, da je imel upravni odbor eno sejo in da sta se vršili dve skupni seji nadzorstva in upravnega odbora. V sejah so se obravnavale vse važneje tekoče zadeve in se je sklenilo: opustiti prostore, katere je imelo društvo v najemu, ker je sedaj učiteljskišnikom vsako zbiranje prepovedano; skrbeti, da se tudi za šolsko leto 1927/28. posreduje pri najemu dijaških stanovanj; založiti učne slike za telovadbo, ki jih pripravljajo strokovni učitelj I. Lavrenčič in spremeniti društvena pravila razmeram primerno. Dalje se je sklenilo z risarjem zemljevidov nova pogodba, dalo nekim učiteljskim sirotam do prejema pokojnine brezobrestno posojilo na razpolago ter se je dovolila nekemu učiteljskišniku denarna podpora, dvema pa se bode nabavila obleka in perilo.

Upravnik je poročal,

da se leta 1927. ni založilo nič novega, ker je bilo poprej treba poravnati stare obveznosti. Naročila se v splošnem plačujejo redno. V 508. pošiljkah je razposlal širom cele države za 63.262 Din blaga, in sicer 16 komadov zbirke »Prekmurske pravljice«, 158 komadov dela »Oder«, 1024 državnih grbov, 914 zemljevidov Pohorja, 717 zemljevidov Slov. goric, 449 zemljevidov Prekmurja, 712 zemljevidov Celjske kotline, in 4189 zemljevidov Ljubljanske in Mariborske oblasti. V zalogi je še ostalo 179 komadov knjige »Prekmurske pravljice«, 1850 brošurice »Oder«, 3374 grbov in 32.447 zemljevidov.

V bližnji bodočnosti bode društvo izdalo latinske in cirilske črke v genetičnem redu, učne slike iz telovadbe in par slik za realistični pouk. Pokazal je načrt slike elektrarne na Fali.

Ker se dosedanji načini agitacije niso dovolj obnesli, predlaga, da se organizira agitacija od šole do šole.

Blagajnik je najprej poročal

o denarnem prometu leta 1927. in potem podal pregled delovanja društvenega vodstva od ustanovitve društva do konca prošlega leta.

Leta 1927. je U. D. imel sledeče dohodke: 1. Članarina 11.883 Din. 2. Darila 9055'90 Din. 3. Izkupiček za zemljevide 44.950'45 Din. 4. Izkupiček za grb 16.332'22 Din. 5. Izkupiček za »Oder« in »Prekmurske pravljice« 1343'50 Din. 6. Prispevek UJU za učiteljski naraščaj 3000 Din. 7. Obresti glavnice 5339'85 Din. 8. Obresti državnih obveznic 1686'50 Din. 9. Podnajemina 1450 Din. 10. Tri obveznice po 100 Din = 300 Din. Skupaj 95.341'42 Din.

Izdatki so znašali: 1. Tisk zemljevida 34.237 Din. 2. Nagrade — risanje zemljevida 13.400 Din. 3. Najemina za prostore za učiteljski naraščaj 6760'05 Din. 4. Režijski stroški 2465'75 Din. 5. Učiteljskemu konviktu za zemljevide 1500 Din. 6. Podpora 630 Din. 7. Manipulacijski stroški pri poštni hranilnici 491'40 Din. 8. Razni drugi stroški 374'50 Din. Skupaj 59.859'15 Din.

Ako se prišteje gotovini v znesku 35.182'27 Din še vrednost omenjenih 3 obveznic po 100 Din in terjatve v znesku 5000 Din, je razvidno, da se je v poročilnem letu zvišalo premoženje društva za 40.482'27 Din.

Razmeroma majhen končni efekt so povzročili stroški za risanje in tisk zemljevidov v znesku blizu 45.000 Din. Ker pa je vsa zaloga plačana, bode bilanca za tekoče leto gotovo mnogo ugodnejša.

Sedaj ima društvo tole premoženje:

1. Gotovina 110.653'64 Din. 2. Nominalna vrednost državnih obveznic 22.000 Din. 3. Vrednost blaga in inventarja 186.436'50 Din. 4. Terjatve 5000 Din. Skupaj 324.090'16 Din.

Pri razgovoru, ki je sledil blagajnikove mu poročilu, se je splošno obzalovalo, da se je vplačalo tako malo članarine. Niti polovica učiteljskega mariborske oblasti noče za svojo najvažnejšo gospodarsko ustanovo žrtvovati malenkostne vsote 1'66 Din na mesec. Zanimivo je tudi, da so društvo najmanj podpirali tovariši in tovarišice, ki uživajo vsled dobrih krajevnih razmer mnogo ugodnosti in da so razmeroma najbolj po žrtvovalni upokojeni učitelji(ice) v Mariboru, skoraj sami — staroupokojenci.

Tajnik je svetoval, da je razpoložljiva gotovina varno naložena v kakem pripravnem stavbišču ali pa v pripravnem posloplju. Zato je občni zbor pooblastil širji odbor, da sme ta nasvet izvesti.

Tovariš J. Klemenčič je kot predsednik nadzorstva poročal, da se je o blagajniškem poslovanju izvršila temeljita revizija in da se je ugotovil popoln red. Radi tega predlaga, da se račun za leto 1927. odobri.

Poročila vodstva so se vzela z odobravanjem na znanje.

Na predlog tovariša F. Karbaša se je tudi za tekoče leto določila

članarina v znesku 20 Din.

Ker je ta vsota, posebno, ako se plačuje v obrokih, malenkostna, se apeluje na učiteljsvo mariborske oblasti, da pristopi potom učiteljskih društev korporativno U. D.

Poročevalce

za spremembo pravil

tovariš M. Lešnik, je izvajal, da je sprememba sicer potrebna, toda nujna ni. Da dobi društvo dobra in za daljši čas uporabljiva pravila, naj se zadeva temeljito obravnava. Najprej morajo o predmetu razpravljati učiteljska društva in šele potem naj o njem sklepa prihodnji občni zbor.

Volitev društvenega vodstva

se je izvršila z vzklikom. V upravni odbor so bili izvoljeni dosedanji odborniki, in sicer: A. Hren za predsednika; J. Rajšp za podpredsednika; M. Kožuh za blagajnika; Š. Vodenik za tajnika ter M. Hočvar, F. Karbaš, M. Lešnik, Lj. Muzek in M. Planer za odbornike.

Glede Nadzorstva je bil sprejet predlog tovariša Klemenčiča, da se izvolijo vsako leto drugi odborniki. Nato so bili v nadzorstvo izvoljeni: g. A. Mešičkova, g. T. Sijančeva, F. Lovše, Lj. Petrič in M. Pučelik.

Predlog se je stavil in sprejel samo sledeči: tovariš J. Klemenčič je priporočal, da se na novih nakladah zemljevidov tiskajo krajevna imena z večjimi črkami.

Končno je predsednik zaključil občni zbor s prošnjo, da udeleženci v svojih krajih vzbujajo zanimanje za društvo.

IZJAVA.

Učiteljski dom v Mariboru in društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta delujeta z enakimi cilji vsak v svojem področju. Prvi gospodarski akciji se medsebojno podpirata, zato priporočamo stanovsko zavедnemu učiteljsstvu, da ne zavrača pošilk in ponudb, ki bi izhajala iz drugega področja.

Ljubljana, 24. marca 1928.

Anton Hren. Josip Lapajne.

Površnost. Neka tovarišica je pri avtorju »Igrica«, ki jih je založilo Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta, pismeno vprašala, kje bi nabavila njegove igre, istočasno pa je zavnila po Konviktu vposlana dva izvoda. Svetujemo, da se tov. v bodoče potrudijo pošiljke odpreti in pregledati vsaj v svojem interesu, če že ne čutijo potrebe svojemu stanju brez osebnih žrtvev kako malenkost nakloniti.

J. L. »Vrabcic« so najprimernejša igrice za spomladansko dobo. Kostum edino: dolg dvojni krun iz lepenke. Jako kratkočasno! Dohodki zelo dobrodošli Društvu za zgradbo Učiteljskega konvikta.

UCITELJSKI ZDRAVILJSKI DOM V ROGAŠKI SLATINI r. z. o. z.

Osmi redni občni zbor se je vršil dne 11. marca 1928 v Celju. Iz poročila načelstva se povzame, da je štela zadruga koncem leta 1927 — 172 članov s 195 deleži v znesku 48.575 Din.

Denarni promet v poslovnem letu 1927. je znašal 78.238'84 Din.

Po odobreni bilanci so znašala 31. decembra 1927: Aktiva: Vrednost hiše in posrestva 45.196'16 Din. Vrednost pohištva po 10% odpisu 6748'47 Din. Vrednost perila po 15% odpisu 8083'84 Din. Naložen denar 13.574'85 Din. Vrednostni papirji 1100 Din. Delež pri Zadrudni zvezi 50 Din. Poštna hranilnica 128'01 Din. Skupaj 74.881'33 Din.

Pasiva: Deleži 48.575 Din. Izposojila 15.000 Din. Prehodni zneski 30 Din. Rezervni sklad 8466'30 Din. Čisto dobiček za 1927. leto 2810'03 Din. Skupaj 74.881'33 Din.

Rezervni sklad znaša po pripisu vsega poslovnega dobička 11.276'33 Din.

Po sklepu občnega zbora se naznanja p. n. zadrudnikom:

1. Deležem se določijo za l. 1927. petodstotne obresti, ki se pa izplačajo le onim zadrudnikom, ki zahtevajo izplačilo najdalje v 4 tednih po tem razglasu v »Učit. Tovaršicu«.

2. Zadrudniki uživajo v »Učit. domu« 75% popust od cene sob. (Kot solastniki hiše pa plačujejo le polovico kopalnice in godbene takse).

3. Zadrudniki, ki posetijo zdravilišče in se žele nastaniti v »Učit. domu«, se morajo prijavitl pravčasno — za čas glavne sezone najmanj 4 tedne poprej pri upravnici doma ali pri načelniku zadruge Antonu Gnusu na Dolu pri Hranstniku.

4. Člani onih učiteljskih društev, ki so pristopila kot zadrudniki zadruge »Učit. zdrav. dom v Rogaški Slatini uživajo 10% popust na ceni sob. Teh društev je doslej 15, in sicer 6 iz ljubljanske, 9 pa iz mariborske oblasti.

Tovariši(ice) ostalih društev zdramite se! Prijave in dopisi se blagovolijo nasloviti na združnega načelnika — Dol pri Hrastniku.

DRUŠTVO UČITELJSKA SAMOPOMOČ

ima človekoljuben namen: V najhujši stiski — ob smrti — pomaga potrebnim z denarnimi prispevki — posmrtninami. Te se ravna po številu članstva. Za posmrtnino izplača društvena uprava preostalim (vdovi, vdovcu, otrokom itd.) znesek, ki znaša 5-krat toliko Din kot je na smrtni dan imelo družstvo članov. — U. S. sprejema za člane učitelje in profesorje, njih soproge in vdove ter učiteljice vseh javnih in zasebnih šol v ljubljanski in mariborski oblasti. Priglasenec ne sme biti starejši od 45 let in mora biti ob času priglasitve zdrav. — Sprejemni pogoji: Priglasenec naj sporoči društveni upravi ali društvenemu zaupniku v srezi sledeče podatke: Krstno in rodbinsko ime, dan, mesec, leto rojstva, ime rojstnega kraja in bivališče (v mestih ulico in številko). Prijavi naj priloži zdravniško potrdilo (brez koleka) ali potrdilo društvenega zaupnika, da je zdrav. — Sprejemne pristojbine znašajo od 25 do 74 Din (po starosti); nakaže se jih s položnico, katero prejme priglasenec od društvene uprave. — Člani plačajo za vsak smrtni slučaj 5 Din in enkrat na leto za upravno in rezervni fond 6 Din; drugih plačil nimajo. — Z nizkimi prispevki si vsak član U. S. zagotovi lep znesek, katerega prejmejo njegovi dragi — danes okrog 11.000 Din. Od ustanovitve v letu 1898 do danes se je izplačalo na posmrtninah 693.117,50 Din in to samo v letu 1927. — 322.095 Din. To so zneski, ki govorijo dovolj glasno tudi onim, ki še niso člani U. S.! — U. S. vrši svojo dolžnost ne vsiljivo in na tovariški način. V nas samih si iščimo opore, pomagajmo drug drugemu, U. S. naj nam bo res prava **samo-pomoč!**

Prosimo vse člane U. S., društvene zaupnike in nabiralce članov po srezih, predsednike učiteljskih društev, šolske upravitelje in ravnatelje raznih zavodov, da vstopijo in povabijo v naš krog vse tiste, ki še niso člani U. S. V slogi je moč!

Učiteljska Samopomoč v Ljubljani.

Splošne vesti.

OBČNI ZBOR SLOV. ŠOLSKE MATICE

se vrši na velikonočno sredo, dne 4. aprila t. l., z začetkom ob pol enajsti uri dopoldne v 1. mestni deški osnovni šoli na Ledini v Ljubljani. Spored: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročila društvenih funkcionarjev. 3. Poročilo preglednikov. 4. Volitve. 5. Slučajnosti. — Ker je občni zbor sklepčen ob vsakem številu članov, je želeli točno udeležbe.

— **Udeležite se občnega zbora Slovenske šolske Matice!** Vse članstvo, ki je na zborovanjih okrajnih učiteljskih društev izražalo svoje želje glede Slovenske šolske Matice opozarjamo, da ima sedaj na občnem zboru priliko iznesti svoje želje in predloge. Letos se voli tudi nova uprava za tri leta ter je sedaj prilika, da se uveljavijo vsi oni, ki se zanimajo za šolsko reformo, moderne pedagoške probleme in s tem pomagajo zbuditi tozadevno delo pri nas iz letargije ter ga organizirati, kakor to zahtevajo novi časi in nove razmere.

— **Kako kaže naša akcija z »Mladinsko Matico«?** Vobče prav lepo. Ponček celo nad pričakovanje. Le redke so šole, ki se še niso zdramile. Po vsej priliki stoji, da nam je 10.000 naročnikov že zagotovljenih. Počakati pa moramo še, da poteče rok za nabiranje (15 april), potem bomo pokazali v številkah, kako smo, koliko nas je in odkod. Z mnogih šol dobivamo naknadnih naročil. Tako je prav! Zlasti so se postavile nekatere enorazrednice! Čast jim! Tako bi bilo lahko povsod, ko bi se tovariši(ice) ne zadovoljili s tem, da so storili že dovolj, ako so raz-

pečali samo tiste bloke, ki smo jih ponudili. Zdaj je še čas, da se popravi, kar je zamujenega. Ne nehajte prej, došler ne zganete poslednjega omlajivca! Imejte pred očmi: Čim več naročnikov, tem boljše in lepše bodo knjige. In še to: Knjig ne bomo tiskali dosti več, nego bo naročnikov. Kasneje jih bo torej prav težko dobiti; seveda tudi za mnogo višjo ceno, nego je sedanja naročnina. Upravitelji, naročite za šolske knjižnice po več izvodov! Pošljite čimprej naročilnice in denar, da lahko določimo približno naklado!

— **Seja širjega sosveta pov. UJU** se vrši glasom sklepa ožjega sosveta v nedeljo, dne 15. aprila t. l. v Mariboru.

— **Seja šolsko-upravnega odseka UJU — poverjeništvu Ljubljana** bo v soboto, dne 31. marca t. l. ob 15. v prostorih poverjeništvu.

— **Pedagoški teden v Berlinu.** Ko sem v zadnjem »Tovarišu« prečital program predstoječega učiteljskega kongresa v Berlinu, sem doznal, da je v bistvu tak, kakoršen je vsakoleten tečaj za inozemce. Ker se počitniških tečajev udeležijo tudi tovariši z vseh krajev sveta, je vsak tak tečaj skoraj tudi svetovni ped. kongres. Ker sem se teh tečajev že trikrat udeležil, poznam poslovanje povodom takih prireditelj. Veliko ti hočejo nuditi, zgotovi pa se lahko, da si ne izbereš glede hospitacij po raznovrstnih šolah pravih tipov šol. Mnenja sem, da je na mestu, da opozorim v Berlin nameravajoče tovariše na obiski pri sledečih gospodih: 1. Rektor Schmidt, Pfalzburgerstrasse, Wilmersdorf. V sedanjem vrvenju si je ta zbral srednjo, dobro premišljeno pot, kar je uvaževanja vredno. 2. Tovariš Pirner, Wilmstrasse 217, osnovna šola. Pri njem imaš priliko seznaniti se z najnovejšimi metodami v risanju. Nekaj posebnega. 3. Rektor Jensen. Poizkusna šola. Umetniška vzgoja. Učno snov izbira mladina sama. Tu vidiš učitelja-umetnika, ki te bo zanimal in katerega ne moreš pozabiti. 4. Rektor Gieseler, Bergmannstrasse 60. Njegova posebnost je, »govoriti zbor«. Sprechchor. Ne zamenjati z zbornim govorenjem, Chorsprechen. Pri tem se vrši dinamska ojačitev govorenja, pri govorečem zboru pa pride skupnostno čuvstvo do izraza. Ta zbor je nekaj najnovejšega, pri nas še nekaj popolnoma nepoznanega, a je velikega pomena za razne prireditve. Ne opusti seznanitve s tem nikdo. 5. Rektor Karstädt, Schönhauseralle 166 K in pri njem služijo tovariši Jonke, imata posebne metode v računstvu, narodnem gospodarstvu in tehniki, sicer pa se držita srednje poti. Sta zanimiva. Slednji še posebej s svojim šolskim muzejem, ki ti da pobudo za tako delovanje. 6. Rektor Fric Karsen. Poizkusna šola. Gotova skupina našega tovariševstva ga smatra za zelo aktualnega. Preveč navduševanja skoraj. V Berlinu se boš prepričal, da so njegove ideje težko uresničljive in kritika tovarišev z raznih krajev, ki si bodo njegovo šolo ogledali, bo negativna. Z glavo ne moremo skozi zid. — Udeležence opozarjam istočasno na g. F. J. Niemana, vodjo inozemskega oddelka centralnega instituta, ki namerava voditi v predstoječih Binkošnih ekskurziji pedagogov v Slovenijo. Tu bi tudi radi predavali, a žele, da jih UJU v to pooblasti oziroma povabi. Naj se tej želji naše poverjeništvu odzove in pooblasti tovariše, da to povabilo izvrše. Tovariši srečno pot. Obilo uspeha, v Münchnu pa ne pozabite na »Deutsches Museum«, ker kaj takega ne vidimo na celem svetu.

Leo P.

— **Odobreni krediti za izplačila pokojnin in zaostankov po partiji 55.** Na koncu proračunskega leta 1927/28. so se izkazali krediti za plače državnim uslužbencem, predvsem pa upokojujencem premahni. Ministrski svet je odobril nove kredite, s katerimi so bila izplačila za marec omogočena in so se tudi v redu izvršila. Poleg kredita za redne pokojnine, na račun katerega se izplačujejo tudi pokojnine prevedenih kronskih upokojujencev, je odobren nakladni kredit 2 milijona dinarjev za izplačilo dvomesečnih prejemkov kot pomoč družinam umrlih državnih usluž-

proti kateri strani se pomikajo; ali je isti veter v oblakih kot pri tleh; ali je močnejši veter na hribu ali na ravnem; delo na strehah; preprih v sobi; gibajoča se voda; valovi; zrak; gibajoči se zrak; reči v gibajoči se vodi; papir in ptičja peresa na vetru; papirnat zmaj na vetru; sila v zemlji, ki vleče zmaj nase; sila v rokah; sila v vetru; kateri vetrovi so topli; kateri so hladni.

Oblaki: Čemu so podobni oblaki; čemu je podobna megla; sopara; hlapovi; beli oblaki; ovčice; mreže; temni oblaki; zakaj je hladno v oblakih dnevih; od katere strani pridejo oblaki; od katerih strani ni oblakov; nad katero goro je največ oblakov; ohlajeni oblaki na hribu; prši; ohlajeni hlapovi ali sopara pod mrzlo pokrivačo; po čem spoznajo ljudje, da bo dež; cementna tla pred dežjem; živali pred dežjem; stari ljudje čutijo bolečine pred dežjem; zrak po dežju; pluviometer; vrste dežja.

Gozd: Javor; bukev; gaber; hrast; rožmarin; češmin; šipek; farške kapice; rdeči dren; črni dren; glox; črni trn; habica; medulja; bršljan; mahovi; gobe; lišaji; grm in drevo; barva luba; trdota lesa; barva lesa; barva letošnjih mladik; blede-zeleni ali temnozeleni listi; oblike listov; mekhi ali trdi listi; dlačice po listih; krajši ali daljši listni peclji; sadovi s trdo lupino; mesnati plodovi; ptiči in plodovi; česa ptič ne prebavi; kaj zraste iz semena; ptič v gozdu; polh in veverica; dletasti zobje; kje raste grmovje; svetloba in senca v gozdu; katera drevesa so najvišja; katera drevesa imajo ravna debla; katera drevesa najhitreje rastejo; število drevesnih krogov na prerezanem deblu; katera drevesa rabimo za les; katera za kurjavo; katere dele ravnih dreves rabimo za kurjavo;

bencev v smislu čl. 124. uradniškega zakona. Nadalje je odobren kredit 20 milijonov dinarjev za izplačanje zaostalih terjatev iz prejšnjih let in to v prvi vrsti za nakazilo neizplačanih pokojnin. Ti krediti ne zapadejo koncem proračunskega leta in se smejo vršiti izplačila na račun istih do konca avgusta.

— **Predsednik UJU pri prosvetnem ministru.** Ker so predloženi novi amandmani za finančni zakon za l. 1928/29. je prošil g. Petrovič, predsednik UJU dne 18. marca za sprejem pri prosvetnem ministru in ga naprosil, da bi prišla v amandmane tudi določba glede ukinitve disciplinske uredbe, o pravici na polno pokojnino po 32 službenih letih in tudi dočeta glede učiteljske stalnosti. G. minister je izjavil, da to ni bilo predloženo ministrskemu svetu, a ne morda radi tega, ker je bil kdo proti temu, temveč, ker pozitivno ve, da bo zakon o narodnih šolah predložen Narodni skupščini in v tem zakonu je vse gorje zapopadeno in bode s tem tudi uzakonjeno.

— **Z ozirom na razburjenje med enim delom učiteljstva Dol. lendavskega sreza,** ki ga je izval članek »Neznosne razmere za učitelstvo ob meji in v Prekmurju« izjavljam, da sem spisal članek z ozirom na razne dopise in zadevno razpravo na poziv ožjega sosveta pov. v Ljubljani jaz in odgovorjam za vso vsebino sam. Vsakomur in tudi javnosti sem pripravljen vsak omenjeni slučaj neizpodbitno dokazati, če bo v čast gotovim ljudem, je pa drugo vprašanje! — V Ljubljani, 24. marca 1928. — Ciril Hočevar.

— **Z. L., učenec osnovne šole v C; premetitve v 6. razred.** Te dni so prešla šolska upraviteljstva dopis velikega županstva, odnosno sreskih poglavarstev, s katerim smo pomaknjeni učitelji zopet eno stopnjo nazaj. Načelno, kakor tudi posebno v tem slučaju je tako postopanje popolnoma napačno. Načelno: Edinole učiteljstvo pozna učence svoje šole tako dobro, da more popolnoma pravilno presoditi njihovo sposobnost. Najslabši učitelj bo svojega učenca bolje poznal, kot nadzornik, ki enkrat obiše šolo v letu, pa če tudi je zadnji dosegel rekord v spoznavanju otroške duše. In končno zelo dvomimo, če se s takim postopanjem od strani višjih šolskih oblasti učiteljev ugled veča? Samo slepo orodje v rokah drugih pa res nečemo biti. Naj se raje postavijo v šolo gramofoni... Specielno: Stari repetent, učenec torej, ki je len in nemaren, ki tako malo zna, da je sposoben le za 3. razred, sme naenkrat ne v 4. in tudi ne v 5., ampak kar v 6. razred. Zakaj? Ker je »moralno skrajno pokvarjen«. Torej ta njegova lastnost, da je moralno zelo pokvarjen, mu daje nadomestilo za neznanje, da sme kljub temu v 6. razred? Ali pa je morda 6. razred »refugium peccatorum«, kamor spadajo moralno pokvarjeni učenci? Ne prvo, ne drugo ni res. Če je L. Z. moralno silno pokvarjen, bo ravno tako slabo vplival na svoje součence v 6., kakor je v 3. razredu. V tem slučaju je edino le izključitev učenca primerna in potrebna. — J.

— **Odbor za zbliznanje jugoslovenskega, čehoslovskega in poljskega učiteljstva** je bil osnovan dne 20. t. m. Ta odbor je osnovan v svrhu pospeševanja tesnejših zvez in skupnega dela vseslovenskega učiteljstva. V odbor so izvoljeni: Vlada K. Petrovič, Milan L. Popović, Vujica Petković, Bisenija Lukička, Živojin Dorđević, Tik. N. Kostić, Aleksije Đurčić in Dušan M. Prica.

— **Pretnost zakona o narodnih šolah.** Zakon o narodnih šolah, ki bo veljaven za vso državo, je predelavala v prosvetnem ministru posebna komisija, ki pa je sedaj dokončala svoje delo in oddala zakon v definitivni izdelavi prosvetnemu ministru, ki ga bo te dni predložil narodni skupščini v odobritev. V komisiji je sodeloval tov. P. Flerč.

— **Za urednikovega pomočnika »Narodne Prosvete«** je imenoval Izvršni odbor tov. Dušana Prica, učitelja v Beogradu, ki je dodeljen prosvetnemu ministru in ki je že prej sodeloval pri listu.

— **Glavni prosvetni svet** je začel z razpravljanjem o novem osnutku učnega načrta za srednje šole, ki ga je izdelala specialna komisija prosvetnega ministristva. S tem načrtom je predvidena unifikacija učnega načrta, ki je bila izvršena do sedaj le do petega razreda gimnazije in realke.

— **Samovoljno podaljšanje dopustov.** Ministrstvo prosvete je izdalo odlok, v katerem ponovno opozarja učiteljstvo na težke posledice samovoljnega podaljševanja dopustov in na že prej izdane tozadevne navedbe. Druga točka tega odloka pravi: Ako bi se dogodil slučaj, da kaka učna oseba težko zbolj izven službenega kraja, je njena dolžnost javiti to potom lokalne šolske oblasti na pristojno prosvetno oblast in prositi za odobritev božovanja. Ako bi pa kdo postopal v nasprotnem smislu, se bo smatralo, da je zapustil službo in bo na podlagi tega po čl. 133., točki 7. uradniškega zakona odpuščen iz službe.

— **Za službena mesta v mestih.** Prosvetni svet je rešil 22. februarja na vprašanje ministrstva prosvete, da mora imeti vsak prosilec za Beograd 9 službenih let, za oblastna mesta 6, a za manjša mesta 3 službena leta.

— **Ljudmila Gabrškova.** V ponedeljek zvečer je po kratki bolezni umrla v Ljubljani tov. Ludmila Gabrškova. Službovala je že celih deset let v Mostah pri Ljubljani. V zadnjem času si je nakopala pljučnico, ki ji je v kratkem času pretrgala nit še mladega življenja. — Z njeno smrtjo je močno prizadeta družina Gabrškova. Pokojnica je hči višjega šolskega nadzornika v pokoju g. Frana Gabrška in sestra naših tovarišev Vide in Zlate. Šola v Mostah je izgubila marljivo učiteljico, a družina dobro hčerko in sestro. — Prizadeti družini naše najiskrenješe sožalje!

— **Tragična smrt** v Beogradu je umrl tov. Ciril Pivk, ki se je nahajal v telovadnem tečaju. Pri te ovadbi mu je počil srčni žaklič, čemur je zaradi prepoznice odpomoči podlegel.

— **Živanovičeva knjiga »Nauki o veri«**, zaradi katere je bilo mnogo razburjenja med upravitelji, ni obvezna. Priporočena je le pravoslavim šolam, ni pa ministrstvo odredilo, da se ta knjiga mora naročiti od katerekoli šole.

— **Kako Čehi upoštevajo svoje narodne noše in kako pri nas.** Čehoslovskega ministristvo je te dni razposlalo po naših šolah brezplačno štiri krasne velike ko'orirane slike narodnih noš kot dar za učilo. Pri nas imamo prof. Sičevo zbirko narodnih noš, izdelanih od priznanega umetnika akad. slikarja Gasparija. Te slike bi morale vsi etki kot učilo po hodnikih v vsaki šoli. In kaj je storila oblast pri nas za propagando narodnih noš? Ni jih poslala na Češko, a tudi ne nabavila za naše šole, čeprav dobijo šole dan za dnem naročila za obvezno naročitev raznih knjig, ki leže potem v omarah. Dobro bi bilo, da bi posvetili raznim obveznim in neobveznim priporočilom za šole malo pozornosti naši poslanci.

— **Usposobljenostni izpiti** v pomlad terminu v Mariboru v letu 1928. Z ozirom na dejstvo, da nekateri kandidati(inje) do 11. aprila t. l. še nimajo potrebne službene dobe, da bi se mogli javiti k izpitu že v tem terminu, se začetek izpitov preloži na 2. maj t. l. Prošnje komisiji do 20. aprila! Vse drugo je na črni deski državnega moškega učiteljskega.

— **Črnilo se v ogromnih množinah** pretahta izpod peres učiteljstva in šolske dece. Vsaka kapljica naj bi naše članstvo opozorila, da ni prav zavedno, če ne opazi na tinitiku firme, ki priznava Društvu za zgradbo Učiteljskega konvikta 20% provizijo. Naslov na naročila: »ldesa«, Kranj. Ne kupujte ekstraktov in tinte v trgovinah, ker ima društvo U. K. pogodbo le s tovarno! — J. L.

— **Opozarjamo tovariši(ice)** na inserat lekarne BAHOVEC, ki jo toplo priporočamo. — Enako naj se tovarišice in tovariši oziraju pri nakupu in naročilih na tvrde, ki inserirajo v »Učiteljskem Tovarišu«.

LISTEK.

JOS. DOLGAN:

Učni načrt kmetske delovne šole.

Drugi razred.

Toplomer: Cev s kroglico, živo srebro in deščica; številke in črtice na deščici; kaj se zgodi z živim srebrom, če ga segrevamo z dihanjem, na solncu, z ognjem, v gorki vodi; toplota raztegne živo srebro; ko neha toplota, se skrči; kako zapišemo stopinje; koliko stopinj je danes v šoli; koliko stopinj je zunaj; koliko stopinj je bilo zjutraj; koliko stopinj opoldne; koliko stopinj je v senci; koliko stopinj na solncu; koliko stopinj je v mrzli vodi; koliko stopinj v gorah; ki vodi; kaj čuti roka, če jo denemo iz gorke vode v mlačno vodo; iz mrzle vode v mlačno vodo; toplomer iz gorke ali mrzle vode v mlačno vodo; voda za dojenčka; kopalni toplomer; zdravniški toplomer; kako merimo telesno toploto z zdravniškim toplomerom; kako ravnamo z zdravniškim toplomerom; koliko stopinj ima telesna toplota; v človeku gori brez plamena; kakšno glavo in čelo ima bolan človek; človek, ki ga vedno zebe; ali pomeni vročina zdravje ali bolezen; koliko stopinj ima zdrav človek; vsaka hiša naj ima zdravniški toplomer; premrzla soba, klet, hlev; vsaka hiša naj ima sobni toplomer.

Vetrovi: Vzhod, zahod, jug, sever; veter; od katere strani piha v obraz; oslinjen prst; dim iz dimnika ali tovarne; vetrnica; petelin na cerkvi; od kod prihajajo oblaki,

kaj bodo napravili čez zimo z njivami; praha; koreninice plevela v l. grudah; v kaj se spremeni strnišče; ali bo iz žitnih korenin še pognalo steblo; črna prst, ali morajo strnišče globoko ali plitvo zorati; gnoj na njivi se suši; v čem je gnojilo; amonijak; kaj morajo napraviti z gnojem, da gre gnojilna snov v zemljo; na težkih njivah se svetijo brazde; ilovnatu zemljo se oprijemlje čevljev; peščene njive; živina težko orje glinasto ali ilovnatu zemljo; vrste plugov; Sackov plug; kdo so preorali; kaj bodo nanjo vsadili; grude; korenine trave v grudah kako globoko so orali; kako globoko je živa zemlja; ali je pod mrtno zemljo še kaka druga zemlja; ali je mrtva zemlja rodovitna, kam pride pri oranju spodnja zemlja; kam bi prišla mrtva zemlja, če bi jo orali; kateri del pluga preobrača zemljo; ali imamo tudi plug brez deske; kultivator ali razruševalec; razruševalec ima samo lemeže; samo reže in ne preobrača; ali bo treba sedaj preorano zemljo še enkrat preorati spomladi; kdaj bomo orali z razruševalcem; koliko njiv imajo; koliko so jih posejali; koliko preorali; koliko jih bodo pustili nepreoranih; zakaj jih niso letos preorali; na kaj merijo njive; ali so letos kakšno prodali; koliko so dobili zanj; od njiv plačajo davek; kje so plitve njive; kje so globoke njive; kdo ima v vasi največ njiv; kdo najmanj; kje so najbolj rodovite njive; kje so nerodovite; zakaj so nerodovite; po katerih njivah raste preslica; na katerih njivah je žito poleglo, ali imajo njive raztresene ali skupaj; zamuda časa z delom; ogoni; zamenjati njive tako, da bi imel vsakdo njive skupaj; zakaj bi se prerekali; kako bi bilo mogoče njive složiti.

Polje: Krompir; pesa; korenje; repa; buče; proso; koruza; ajda; prvi in drugi pridelek na polju; kateri pleveli so ostali na njivi; oranje za ozimino; za katerim prideikom sejejo ozimino; ali so za ozimino kaj pognojili; globina brazde; koliko vrst zemelj vidimo, ako skopljemo globoko jamo; živa zemlja; mrtva zemlja; ali sega brazda do mrtve zemlje; koliko bi lahko globlje kopali; koreninice iščejo hrano v zemlji; ali lahko rastejo v trdo zemljo; koliko cm bi lahko globoko orali; ali rastejo koreninice v pesek; ali smemo orati v pesek; ali je kaj hrane v pesku; ali ima žito globoke korenine; na kakšno zemljo so vsajali zimsko rž; na kakšno zemljo zimsko pšenico; vrste krompirja; vrste pese; vrste koruze; vrste fižola; čebele po ajdi; korenine fižola; zeljnate glave; storž; koliko listov ima zeljnata glava; kaj se zgodi s storži na njivi; sladkoba v storžih, repi in pesi;